

tő
m.
án
y.
et.
n.
p-
e-
Y.
et
sé-
ta
m,
y-
a
t-
Kis
k-
zt
gó
it,
ly
az
nt
n-
bb

KIS LAP

A KIS MŰVÉSZNŐ. (Lásd a 386. lapon.)

A KIS MŰVÉSZNŐ.

— Elbeszélés. —

(Képpel a czimlapon.)

KIS Emmike atyjakitűnő hegedűművész volt s nem csoda, hogy a kis leányka is nagyon korán megszerette a zenét. Atyja eleinte csak tréfából adta kezébe a hegedűt s Emmike eleinte persze szörnyű czinczogást vitt rajta végbe; de az apa csakhamar észrevette, hogy a gyermeknek igazán tehetsége van a zenére és lassankint komolyabban kezdte tanítani. Emmike ennek nagyon örült, de öröme nem tartott sokáig. Észrevette tudniillik, hogy ha igazán tudni akar szépen játszani, az nagyon sok tanulásba, gyakorlásba kerül, az pedig éppen nem mulatságos.

Egy napon, mikor atyja ismét tanította, Emmike türelmetlenül kiáltott fel:

— Jaj apácska, sokáig kell még így fáradnom? Akkor inkább abba hagyom az egészet!

Az apa kissé elszomorodott, de aztán mosolygva szólt:

— Jól van, tehát mára hagyjuk abba. Jőjj, ülj ide mellém, majd inkább mesélek valamit.

— Oh, az pompás lesz! és miről?

— Azt majd neked kell kitalálnod, ha elmondtam a mesémet. Tehát figyelj: Hol volt, hol nem volt, hajdanában valahol és valamikor volt egy hatalmas király és annak egyetlen egy fia. Az öreg király hamar elhalt és az ifjú királyfi ült a trónra. Még egészen kicsi gyermek volt ekkor, de azt már tudta, hogy ő az országban a leghatalmasabb s mindenki engedelmes-

kedni tartozik neki. Ha palotájából kilépett, alattvalói mind térdreborultak előtte.

Volt néhány jó öreg tanácsosa, s ezek azt akarták, hogy a királyfi tanuljon is egyetmást, mert az uralkodás nem könnyű ám, sok mindenfélét kell tudni hozzá. De a királyfinak egyáltalában nem volt kedve az unalmas tanulásához, elkergette az öreg tanácsosokat, s könnyelmű ifjakat vett maga köré, kik csak azt tanácsolták, ami a királyfinak éppen kedvére való volt. Így aztán egyebet sem tett, minthogy kénye-kedve szerint mulatott s évek multával egészen el is feledte, hogy őt tanítani akarták s hogy általában tanulni szokás. Felnőtt, erős, természetes fiatal ember lett, de természetesen egészen tudatlan és együgyű maradt.

Egy napon vig társak kíséretében vadászni ment egy erdőbe. Amint a rengetekben vigan üzték a vadat, egyszerre egy házikóhoz értek, mely előtt tisztos ősz haju öreg ember üldögélt.

— Miféle ember ez? kérde a királyfi.

— Ez egy tudós öreg remete, ki a világtól félre vonulva a tudományoknak él, felelt egyik udvaronc.

— No még ilyet sem láttam. Menjünk hozzá!

A remete tisztelettel üdvözlé a királyfit és bevezette szerény hajlékába. Itt néhány könyves polcz volt tele rakva kisebb-nagyobb könyvekkel.

— Nini, mennyi könyv! kiáltá a királyfi bámulva. Soha sem hittem, hogy ennyi könyv van a világon.

— Oh, fölséges uram, szólt a remete

ez itt nagyon kevés... ennél ezerszerre több van még.

— Igazán? No, ez furcsa. Hát aztán mire jó az?

— E könyvekből szerezhetni meg minden hasznos és érdekes ismeretet.

— Hm, nagyon szép, szólt a királyfi s elövelt egy könyvet. Hát ez például micsoda?

— Ez történelem; ebből tudjuk, hogy a régi időkben mikor és mi történt.

— Hát ez a másik?

— Ez a földrajz; ebből tudjuk, hogy a földön hol milyen országok, népek, városok vannak.

Igy mentek végig mindenféle könyveken, a királyfi mindinkább bámult s végre azt kérde:

— És te öreg azt mind tudod, ami e könyvekben van?

— Ha nem is mind, de nagy részét, felelt a tudós szerényen.

— No, ez nagyon szép. Én is tudni akarom mindazt.

— Ez valóban szép szándék, szólt a remete. — Ha szorgalmasan hozzáfogsz a tanuláshoz, néhány év alatt gazdag ismereteket szerezhetsz.

— Micsoda? Néhány év alatt? Csak nem hiszed, hogy én évekig akarok várni? Hát nem tudod, hogy én a király vagyok s amit akarok, annak rögtön meg kell lenni. Azért tehát parancsolom, hogy ami a te fejedben van, azt öntsd át az én fejembe, hogy mindent tudjak, amit te tudsz.

A remete mosolyogva rázta fejét.

— Fölséges uram, az nem lehet!

— Mit? Nekem mered mondani, hogy valami nem lehet? Rögtön teljesítsd parancsomat s akkor gazdagon megjutalmazlak. Különben pedig börtönbe kerülsz.

— Meg is ölethetsz, de kívánságodat nem teljesíthetem, felelé a remete nyugodtan.

A királyfi erre nagy haraggal megparancsolta, hogy az öreget vessék börtönbe, a könyveket pedig vigyék a királyi palotába. Aztán gondolkozni kezdett, hogy szerezhetné ő egyszerre a fejébe mindazt, ami azokban a könyvekben áll.

— Kell valami módjának lenni, szólt magában. Hát nem vagyok-e én hatalmas uralkodó, aki mindent végbe vitethet, amit akar? Semmit sem végzek magam, másokkal végeztetek mindent s enyém a haszna. Katonáim harcolnak, de a győzelem, a zsákmány az enyém. Hát mért ne lehetne az, hogy más tanuljon és enyém legyen, amit megtanult? Ugy van, ezt teszem. Ha az a makacs vén remete nem akar engedelmeskedni, ráparancsolok egy másikra s majd meglátjuk, nem jutok-e célhoz.

Rögtön előhivatta egyik alázatos tanácsosát és ráparancsolta, hogy mielőbb tanuljon meg mindent, ami azokban a könyvekben van és ha majd mindent tud, adja át tudományát.

A szegény tanácsos tehát hozzáfogott a tanuláshoz és éjjel nappal ott ült a könyvek közt. Szinte bele őszült, mert hát nem épen valami nagy kedve volt az efféle foglalkozáshoz. De ellenmondani nem mert, azért csak tanult és buvázkodott, míg végre akarva-nem akarva belőle is igazi tudós lett.

Egyszer aztán a királyfi kérdezte hogy elkészült-e már avval a sok tudományyal?

— Igen is el, fölséges uram.

— No's hát szaporán, most add át nekem a tudományodat.

De az alázatos tanácsos is mosolyogva rázta a fejét és azt felelte:

— Azt nem lehet, azt csak magad szerezheted meg.

— Micsoda? Ejnye te vakmerő szolga! Börtönbe vele!

Ezt is becsukták tehát, de a királyfi persze csak olyan ostoba maradt, mint addig volt. Ez boszantotta.

Kihirdette az egész országban, hogy nagy jutalmat kap, aki fölfedezi neki, mikép tehetne szert mind arra a sok szép hasznos s érdekes ismeretre, ami azokban a könyvekben van. Hízogató udvaroncjai nem merték neki megmagyarázni, de meg nem is akarták, mert nekik kedvesebb volt az ostoba, tudatlan király, aki mindent elhitt és azt tette, amit ők tanácsoltak. Mások sem mertek jelentkezni, mert már hírét hallották a dolognak. De nagysokára mégis jött egy öreg tudós, a ki azt mondta, hogy ő tudja a módját.

— No végre, csak hogy akadt mégis valaki! szólt a királyfi. Derék öreg, beszélj tehát. Tudod, mit kívánok?

— Tudom. Hasznos és érdekes ismeretekhez kívánsz jutni, s tudni kívánod az utját. Én ez utat megmutathatom.

— Utat? Hát utazni kell érte? No, azt nem bánom, utazni szeretek; csak mondd meg tehát az utat.

— Az ut hosszú és nehéz. A Szorgalom társaságában kell neki indulni,

keresztül hatolni a Türelem sivatagján, fölkapaszkodni a Kitartás nehéz, göröngyös ösvényén. . .

— Jaj, miféle borzasztó ut ez, hiszen ezeknek én hírét sem hallottam. És aztán sokáig tart?

— Hónapokig, esztendőig. . .

Az együgyü királyfi ezt nem értette meg, hanem haragosan kiáltá:

— Oh te álnok ámitó! S te merted mondani, hogy megfelelsz kérdésemre, azt mered nekem tanácsolni, hogy esztendőig nehéz utakon gyötörjem magamat! Börtönbe vele!

Ezt is becsukták tehát. A királyfi pedig továbbra is olyan ostoba maradt, mint addig volt. Ennek pedig az lett a vége, hogy az ország dolgát nagyon rosszul intézte, a nép elégedetlen lett s utóljára föllázadt, más királyt választott s a tudatlan királyfi bujdosva, nyomorogva töltötte életét. Ekkor aztán belátta, milyen helyes utat mutatott neki az öreg tudós; de már késő volt. Haláláig siratta, hogy arra az utra nem lépett.

— — Eddig volt a mese s mikor az apa bevégezte, Emmike kissé elpirulva mondá:

— Azt hiszem, kedves apácska, megértettem a mesét. Nem lehet könnyedén hozzájutni semmiféle hasznos és szép ismerethez, nincs olyan bűvészi mesterség, mely azt velünk rögtön közölhetné. Igérem, hogy ezentul társul veszem a szorgalmat s a türelem és kitartás ösvényein igyekezni fogok eljutni a célhoz.

És mert ez igéretét be is váltotta, évek multával élvezte a jutalmat is; hírneves, nagy művészné lett belőle.

Az ügyes CSACSI. (Lásd a 395. lapon.)

VAS GYURKA.

— Elbeszélés. —

(Folytatás.)

rr dolgoztak ismét kint az erdőben, Gyurka többed magával, egy vastag fatörzs széthasításán erőlködött, atyja pedig és néhány munkás egy óriási fát vágtak ki a tövéről. Mikor már csak egy-két fejszecsapás kellett, hogy a fa ledőljön, távozni akartak töve mellől, hogy a felső ágakra erősített kötél segítségével földre rántsák a fát; de éppen ekkor erős szél fujt s egy hatalmas szélroham a tövén már csak gyöngén álló fát hirtelen ledöntötte.

A munkások ijedten ugráltak félre s a legtöbbször sikerült is elmenekülni; de egyiküknek már nem volt elég ideje elfutni, a lezuhanó óriási fa eltemette ágai alá. Rémülten kiáltottak mindnyájan, Gyurka is odafutott s csakhamar megtudta, mily nagy szomorúság érte: az a munkás, a kít a fa leütötte, az ő édes atyja volt.

Sápadtan, eszméletlenül feküdt ott a szegény ember, összetörve, megvérezve a rázuhant nagy fa által. Hamarjában azt hitték, hogy meghalt, s Gyurka zokogva borult reá; de ekkor észrevette, hogy a sebesültnek még dobog a szive.

— Még él! még él! Oh, gyorsan, segítsünk rajta!

— Édes fiam, szólt egy öreg munkás, itt az erdőben nem segíthetünk rajta. Legokosabblesz, ha haza visszük és orvost hívatunk. Szaladj, fiam, a városba orvosért, mi azalatt haza visszük szegény atyádat.

Gyurka futott, mint a szél s lóháton is alig ért volna valaki rövidebb idő alatt

a városba. Az orvost otthon találta, kocsiára ültek és nem sokára ott voltak a betegnél. Az orvos megvizsgálta és nagyon komoly arcot mutatott. A szegény beteg ekkor már eszméletén volt s szomorúan végig tekintve családján, bágyadt hangon szólt:

— Ne fáradjon, orvos ur... úgy is hiába, érzem, hogy meghalok.

Aztán intett nejének, és gyermekeinek, hogy jöjjenek közelebb hozzá s mindinkább gyöngülő hangon mondá:

— Kedvesim, elválnok örökre... Isten áldjon meg! Ti gyermekeim, szeresétek anyátok s ne hagyjátok el. Ne félj, kedves feleségem, Gyurka már elég erős, jó munkás, ő támaszod lesz és megkeresi számotokra a mindennapi kenyeret. És Gyurka jó fiu.

Ezzel lehajtá fejét és meghalt.

Nagy csapás volt ez a szegény családra s a zokogó özvegynek nem volt más vigasztalása, csak amit haldokló utoljára mondott, hogy a Gyurka jó fiu, Gyurka lesz az ő támasza. Maga Gyurka is megemlékezett szomorúsága közepett ama szavakról s büszkének érezte magát, örült nagy erejének.

Igen, Gyurka erős volt, és jó fiu is volt, s most már az egész család ő reá támaszkodott. Szorgalmasan dolgozott s amit megkeresett, mindig haza hozta családjának, úgy hogy bár szegényesen, de mégis megélhettek, nem szorultak mások alamizsnájára. Petike is szeretett volna valamivel segíteni, de nem tehetette, mert még csak inas volt egy mesterembernél, nem keresett semmit.

Igy hát i
dokló apa m
mindnyájukér
hogy megker
dennapi keny
pedig, hogy n
szerencsét pró
hogy soha se
s hogy nem is
mikor édes an
Petike oly h
kicsike Boris
gal mosolyog

Jó ideig

Gyurka azt
kép gondolko
hirtelen meg

Hazafel

pajtása, egy
szélte, hogy
elutazik, elv
próbálni. Az
egy barátja,
gény vándor
által most m

Gyurka
vágynai; sóh

— Oh,

— Nos

hetnél? Fia
legény indu
együtt, kett

Gyurka

— Ne
reám otthon

— Iga
felejtettem,
nak és kis t

Igy hát igazán úgy volt, amint a haladokló apa mondotta: Gyurka dolgozott mindnyájukért. És Gyurka boldog volt — hogy megkereshette családjának a mindennapi kenyeret, azokról a szép tervekről pedig, hogy majd idegen földre vándorol szerencsét próbálni, lemondott. Úgy érezte, hogy soha sem is fog többé elkíváncozni s hogy nem is lehet nagyobb öröme, mint mikor édes anyja, meg a szegény beteges Petike oly hálásan köszönik jóságát, a kicsike Boriska pedig ártatlan vidámsággal mosolyog eléje.

Jó ideig éldegéltek így csöndeskén s Gyurka azt hitte, soha sem is fog más-kép gondolkozni. Pedig egy napon mégis hirtelen megváltozott minden.

Hazafelé jöttek a munkáról s egyik pajtása, egy fiatal munkás utközben elbeszélte, hogy ő többé nem megy az erdőbe, elutazik, elvándorol a fővárosba szerencsét próbálni. Aztán elbeszélte, hogy van ott egy barátja, aki szintén mint szegény legény vándorolt el s szorgalmas munkája által most már gazdag emberré lett.

Gyurkában újra föltámadtak régi vágyai; sóhajtva kiáltott fel:

— Oh, bár én is veled mehetnék!

— Nos, hát jöjj velem! Miért ne jöhetnél? Fiatal és erős vagy, épen ilyen legény indulhat bátran világgá. Menjünk együtt, ketten jobban is boldogulunk.

Gyurka szomoruan rázta a fejét.

— Nem mehetek . . . szükségök van reám otthon.

— Igaz a! szólt a másik, majd el is felejtettem, hogy te keresed meg anyádnak és kis testvéreidnek a mindennapi ke-

nyeret. Persze, hogy itthon kell maradnod. Kár!

Ez este Gyurka nagyon szótlan és szomorú volt otthon s még kedvence is, a kis Boriska, hiába akart vele játszani, hiába kapaszkodott az ölébe. Letette a földre s komoran mondá:

— Menj játszani Boriskám, most nincs kedvem veled tréfálni.

Anyja meglepetve nézte, de nem kérdezte, nem faggatta, mert különben is azt hitte, hogy Gyurka szegény elhunytatyjára gondol és azért mélyedt el oly szomorú merengésbe. Pedig Gyurka gondolatai egészen másfelé jártak s akaratlanul is azon tépelődött, hogy talán épen szerencsétlensége az, amiért eddig olyan büszke volt: rendkívüli ereje. Ezért van most ide lán-czolva a házhoz, reá támaszkodik az egész család s nem teheti amit szeretne, nem mehet, a hová akarna

Hiába akarta elűzni e gondolatokat, mindig újra visszatértek s mindig kedvetlenül, szótlanul járt-kelt a házban, alig játszott többé Boriskával s bensőleg megrezzent, szégyenkezett, mikor anyja néha egy-egy ismerőshöz így szólt:

— Oh, az én Gyurka fiam igazi jó gyermek, nélküle nyomorognunk kellene; de ő csak reánk gondol, érettünk dolgozik, a jó fiu!

Igen, Gyurka még mindig jó fiu volt, még mindig szorgalmasan dolgozott, mint előbb, s amit megkeresett, haza hozta anyjának. De a munkában nem volt többé öröme, kelleetlenül végezte, nem törődött azzal, mit csinálnak testvérei, hanem mindig csak arra gondolt, milyen boldogok azok, a kik elvándorolhatnak messzire, a

nagy világba, a fényes nagyvárosokba s ott gazdagokká lehetnek, míg ő kénytelen itt maradni a félreeső faluban és az erdőben dolgozni, hogy kenyeret adhasson testvéreinek.

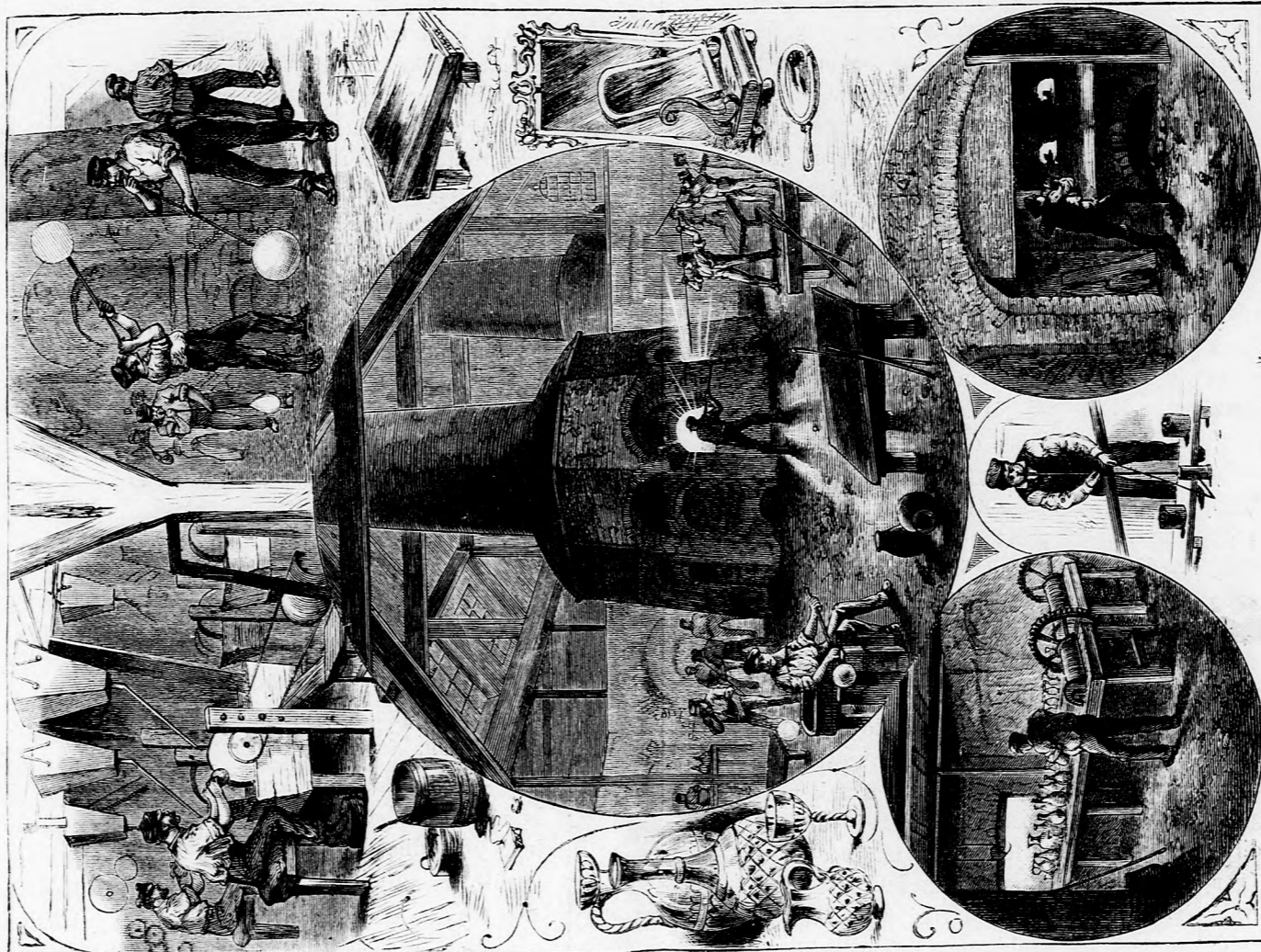
És leginkább bántotta az, hogy látta, mily nagyon szeretik őt otthon mindnyájan. Hiába volt mogorva, szóval: anyja, testvérei mindig nyájasan, szeretettel szóltak hozzá. Szinte haragudott érte. Ha legalább pörlekednének vele, haragudnának, ha nem szeretnék — akkor könnyebben el tudna válni tőlük, el tudná hagyni őket s nem nyugtalanítaná az a tudat, hogy éheznek, mert ő nincs velök. Ha nem szeretnék, elfelejtenék, ő is viszont s menne kiki a maga útján.

Napok, hetek multak s Gyurka folyvást ily gondolatokkal tépelődött és nem tudta magát elszánni semmire.

Egy vasárnap, midőn otthon pihent heti munkája után, kiült a ház előtti padra és megint csak arra gondolt, mily szép volna az, ha ő elmehetne szerencsét próbálni, mint többi

pajtásai. S míg így elgondolkozott, hallotta a házban a többieket járnunk, beszélgetni. Anyja a főzéssel volt elfog-

lalva s vasárnapra Gyurkának kedvencz ételét készítette, ámbar Gyurka egy idő óta nem igen látszott örülni még régi ked-

vencz ételeinek sem. Petike valami mesét mondott el Boriskának s a kicsike nagyokat kaczagott, mikor valami kedvére való

történt a mesében. Mindnyájan boldogok, vidámak voltak, csak Gyurka komorodott. Egyszerre aztán így szólt magában:

igaz... de azután majd boldogulnak szépen nélkülem is. Anyám még egészséges, munkabíró, majd dolgozik; Petike nemsokára felszabadul, legény lesz és szintén keres pénzt... aztán én is küldök, ha jó szerencsém akad. Ugy van! Megyek, nem is gondolkozom többet, hanem tüstént indulok.

Fölugrott s nem szólva senkinek, utnak indult. Egészen megkönnyebbültnek érezte magát, hogy végre ezt elhatározta s nagy léptekkel távozott a háztól.

Még azonban nem ért messzire, mikor Boriska az ajtóból megpillantotta s azt hívén, hogy csak sétálni indul, utána szaladt. Gyurka ezt észrevette s még sebesebben lépegetett, úgy hogy Boriska utól nem érhetne. Nevét kiáltozta tehát, de Gyurka úgy tett, mintha nem hallaná s a kis leány végre sirva fakadt. Már ezt nem bírta Gyurka elszivelni, visszafordult, Boriskához ment, és ölébe vette. Aztán így szólt:

— Ha utánam jöttél, hát velem is jössz.

— Hová? kérde Bo-

— De hát mért legyek csak én szomorú, mért ne tegyem, amit ohajtok? Ha elmegyek, eleinte talán megérik, az

riska mosolyogva.

— Még magam sem tudom... de elmegyünk messzire... idegen országba.

— És anyácskám is velünk jön?

— Nem, ő itthon marad.

Boriska nagy szemeket meresztett, nem értette ezt a dolgot.

— És mikor jövünk vissza? kérdezte aztán.

— Nem tudom . . . majd valamikor esztendőnk mulva . . . Oh, meglásd, milyen szép országokat, városokat fogunk látni s milyen boldogok, gazdagok leszünk.

Boriska most már félig-meddig megértette a Gyurka szándékát. Hirtelen kibontakozott bátyja karjaiból, leugrott a földre és könyezve mondá:

— Én nem megyek veled . . . én nem hagyom el jó anyácskámat. Atyánknak megfogadtuk halálos ágyán, hogy szeretni fogjuk és sohasem hagyjuk el. Ha akarsz, menj, de én itthon maradok.

Gyurka elsápadt. A kisleányka szavai újra visszatértették kötelességéhez. Megfordult és visszatért a házba.

E naptól fogva Gyurka nem készült többé elvándorolni, nem törte többé azon a fejét, hogy szabadulhatna el a szülői házból; de azért mégis csak mindig erre gondolt és nagyon szerencsétlennek érezte magát. Mindig újra meg újra csak az járt az eszében, milyen kár, hogy a Gondviselés őt olyan erősnek tette. Mi haszna belőle? Régebben azt mondták, hogy boldogulni fog, mert erős legény s épen megfordítva történt. Hát azért olyan erős, hogy épen csak ő maga ne vegye hasznát? Arra való az erős ember, hogy magának ne szerezzen örömet?

Nem tudott tisztába jönni e gondolatokkal s napról napra kedvetlenebb, szótalanabb lett. De azért csak végezte napi

munkáját, sőt másoknak is tett apró szivességeket, mert az egész szomszédság úgy tekintette őt, mint a ki könnyen segít mindenkinek mindenféle baján.

Egy napon, a mint épen az erdő felé munkára indult, egy szomszéd öreg özvegy asszony szólította meg, nem segíthetne-e rajta? Egy jókora csomagot kellene a városba bevinnie, de ő beteg, nem bírja a nagy gyalogolást, nem tud mit csinálni, ha Gyurka nem segít rajta. Onnan az erdőtől már nincs nagyon messze a város, talán elvihetné Gyurka a csomagot.

— Adja ide néném asszony, szólt Gyurka. Majd este ha elkészültem a dolgommal, elballagok a városba.

Nem épen játék volt, amire vállalkozott, mert jó két órai utat kellett tennie, még pedig este, mikor már elfáradt a munkában. De bizott magában, hogy megbírja, hiszen azért olyan erős, hogy meg ne ijedjen egy kis erőfeszítéstől.

El is jutott a városba, elvégezte a dolgot. Már beesteledett, mikor visszafelé indult; de nem volt sötét, mert javában világított a hold s a kellemes nyári éjben meg szaporábban lehetett gyalogolni, mint nappal a melegben. De Gyurka most mégis nagyon lassan lépkedett, nemcsak mert fáradt volt, hanem mert régi vágya újra s még erősebben föltámadt, mióta a városban megfordult. Találkozott és néhány szót váltott azzal a régi pajtásával, ki egyszer már csábitotta s ki most eldicsekedett, milyen jó dolga van s hogy épen holnap indul tovább, a szép fővárosba, hol mindig akad szerencséje az erős, szorgalmas munkásnak.

s tét
sem
szer
maga
tott
deser
s féli
pihen

keres
kék
mere
régi
ban
rakat
volna
szoko
nék

A

mint
csacs
e kic
érdem
csülj

csacs
vanu
megh
Külö
fekvő
gond
cizfra
ennek
ország
több

Gyurka minden lépten meg-megállt s tétovázott, haza menjen-é? Hátha vissza sem menne többé falujába? Hátha egyszer már arra használná erejét, hogy a maga szerencsését keresse? Tépelődvé jutott el az erdőbe egészen odáig, a hol rendszeren dolgozni szokott. Ki volt merülve s félig akaratlanul ledőlt a puha pázsitra pihenni.

A hold sugarai büvösen világítottak keresztül a fák lombjain; éji bogarak, lepkek röpkedtek, zümmögtek s Gyurka elmerengve bámult maga elé. Mindenféle régi mesék, történetek fordultak meg agyában s míg a holdvilágban tánczó bogarakat nézegette, arra gondolt, milyen szép volna, ha most, mint a mesékben történni szokott, hirtelen valami jó tündérek lepnek meg és teljesítenék titkos vágyait.

(Vége következik.)

AZ ÜGYES CSACSI.

(Képpel a 389. lapon.)

A házi állatok közt egy sincs, melyet annyira lenéznének, csufolnának, mint a jámbor, türelmes szamarat. Pedig csacsi barátunk nem mindig érdemli meg e kicsinylést, sőt épen mert oly türelmes, érdemes volna arra, hogy jobban megbecsüljék.

Többször irtam már egyetmást a csacsi természetrajzáról s tudjátok, hogy vannak országok, hol a szamarat épen úgy megbecsülik, mint a kényes, büszke lovat. Különösen a melegebb éghajlat alatt fekvő országokban a szamarat épen oly gonddal ápolják, mint a szép paripát, cifra szerszámot raknak reá, jól tartják és ennek aztán hasznát is veszik, mert ez országokban a szamar sokkal erősebb és többféle célra szolgál.

Legtöbb szamarat tartanak Spanyolországban, hol nemcsak teherhordásra, hanem utazásra, séta-kirándulásokra is használják. A gazda itt nagy gonddal ápolja csacsiját s az ilyen csacsi aztán tanulékonyabb is, mint a következő eset bizonyítja, melyet egy utazó beszélt el.

Egy városka közelében lakott egy majoros, ki minden reggel tejet vitt be a városba. A tejes kupákat fölrakta csacsijára, aztán sorra járta az utcákat meg-megállva a házak előtt, melyekben vevők laktak.

Történt egy napon, hogy a majoros utközben hirtelen rosszul lett, úgy hogy jóformán eszméletlenül rogyott össze az út szélén. Sokáig feküdt ott s midőn végre kissé magához tért, haza vánszorogott, nem törődve azzal, mi történt a csacsival és a tejes kupákkal. De mekkora volt meglepetése, mikor otthon megtudta, hogy a csacsi már rég hazaérkezett, még pedig üres kupákkal s minden edényben benne volt a tejért járó pénz. Eleinte azt hitte, hogy valami jó barátja segített neki bajában, de másnap, mikor a városba ment, megtudta, hogy bizony nem úgy volt. A csacsi maga végezte el a dolgot, beballagott a városba s meg-megállt minden ház előtt, melynél gazdájával megfordulni szokott volt. A vevők észrevették, kiki elvette a maga tejét s a csacsi aztán szépen hazament.

A majoros ezt aztán többször megpróbálta, előre küldve a csacsi, míg ő maga messziről nézte, jól végzi-e dolgát. Később arra is megtanította, hogy a házak kapujánál levő esöngetyűt meghuzza, úgy hogy nem kellett várakoznia, míg a házban levők véletlenül észreveszik.

A beteg-látogató.

BÁR korán van, de sietek.
 Ilma beteg, Sándor beteg.
 Enyhíti a szenvedőket,
 Ha meglátogatjuk őket.

Ah, ma reggel jó hírt hoztak —
 Mind a ketten lábadoznak!
 Ujra épülnek, üdülnek,
 Jót reménylenek, örülnek.

HA va
 el,
 bizonyos
 És igazán
 csak baj
 még nem
 eszettek
 kül mily
 csak üve
 szíteni, u
 a szobáb
 üveg nem

*Mivel is lepjem meg őket?
Ilmának viszek befőttet.
Rumos megyet viszek neki,
Régen tudom, hogy szereti.*

*Sándor nincsen még ennyire,
Nincs még neki megengedve.
Három rózsabimbóm nyílt ma —
Virág neki nincs megtiltva.*

*Venni, kapni, édes lehet —
Ah, de adni még edesebb.*

*Mamám, tovább nem maradok, —
Betegimhez elszaladok.*

AZ ÜVEGGYÁRBAN.

(Képpel a 392—393. lapokon.)

HA valaki fölszólítana, hogy mondjátok el, melyek a leghasznosabb anyagok: bizonyosan megemlítenének az üveget is. És igazatok volna, mert mai nap ugyan csak bajos volna megélnünk, ha az üveget még nem ismernők. Tudom, mindjárt eszetekbe jut legelőször is, hogy üveg nélkül milyenek volnának szobáink? Mert csak üvegből lehet átlátszó ablakot készíteni, úgy hogy a téli hideg be nem jut a szobába, de a világosság igen, míg ha üveg nem volna, be kellene tömni valami-

vel az ablaknyílást s fényes nappal sötétben maradnánk. Hát az a sok szép és hasznos edény és másféle tárgy, melyet üvegből készítenek s mely üveg, pohár, tükör stb. mindennap hasznunkra van! Hát apa és nagyapa, kinek meggyöngült a a szeme, mit csinálna szemüveg nélkül! Akorhová fordulunk, mindenütt látunk üveget, melyet száz meg százféle célra használunk.

De hát mi az üveg? Ezt talán nem tudja mindenki közületek s talán akad, a ki azt hiszi, hogy az készen terem valami-kép. Nem bizony, az üveget nagy fáradsággal kell készíteni. A föld mélyében

találni ugyan az üveghez hasonló, átlátszó anyagot, a kristályt, de oly keveset és oly kicsi darabokban, hogy az számításba sem vehető. Ismerkedjünk meg tehát az üveg készítésével.

Az üveget gyárakbau készítik s ilyen gyár hazánkban is van elég. Készítik pedig olyan anyagokból, melyeket sokszor láttok, a nélkül, hogy eszetekbe jutna, hogy azokat szép, átlátszó üveggé lehet változtatni. Ez anyagok pedig: homok, mész, hamu és bizonyos fajta sók. Persze, nem minden homok alkalmas az üveggé-készítésre, hanem csak az ugynevezett kovás föld; de ez igen sokféle található.

Ezek az anyagok magukban, ugy-e, épenséggel nem hasonlítanak az üveghez? Sok és nehéz munkába kerül is, míg üveggé változnak. Ha az üveggyárba lépünk, mindenek előtt egy nagy olvasztó kemenczét látunk, melynek még külső falai is oly roppant hőséget terjesztenek, hogy alig lehet közel megmaradni. E nagy kemence oldalán több ajtó van s ha ilyen ajtót kinyitunk, bent a kemenczében több nagy agyagüstöt pillantunk meg. Ez üstök tele vannak azokkal az anyagokkal, melyeket említettem. Homokot, meszet, sót stb. apróra törve és jól összekeverve tesznek az üstbe, a kemence ajtaját erősen elzárják, aztán tüzet raknak alája, még pedig három napig folyton égő roppant tüzet. És harmadnapra az üstben levő anyagok meg vannak olvadva, a homok, mész helyett az üstben híg téztaféle folyadék fő, olyanforma, mint valami sűrű szappanlé. Ez a nyers üveg; ezt kell földolgozni. A feldolgozás pedig igen érdekes és sajátságos. Tudjátok, mihez hasonlít? Ahhoz, mikor szalmaszálon szappanbuborékot fujtok.

Mikor az üstben már megolvadt a nyers üveg, fölnyitják a kemence oldalán az ajtót s odalép az első munkás, az üvegfúvó, kinek hosszú cső van kezében, olyan forma, mint a pipaszár; ugy is hívják,

hogy »pipa.« Ennek egyik végét a munkás bedugja a kemenczében levő üstbe és a híg nyers üvegből egy csomó ráragad a pipára. A szerint, a mint kisebb vagy nagyobb edényt kell csinálni, a munkás kisebb vagy nagyobb mennyiségű üvegpépet szed fel a pipa végére. Ha látja, hogy elég, félre áll a pipával és fujni kezd belé. Mint a szalmaszál végén a szappanlé, ugy a pipa végén a nyulós üveg hólyagformán, széttágul és belől üres golyóvá válik. És ez a golyó ekkor még egészen puha, ugy hogy aztán erre való ügyes szerszámokkal olyan formát lehet neki adni, a milyen épen szükséges. De a fúvónak ugyancsak jó tüdejének kell lenni, mert egy-egy nagyobb palaczk vagy másféle edény fölfuvása nem könnyű dolog. Ha a palaczk, pohár stb. ki van formázva, a hűtőbe teszik, itt megkeményedik s ezzel készen van. A csinosabb üvegedényeket aztán még csiszolják, simítják, köszörülik.

Az ablakba való sima üveglapokat épen ugy készítik, mint a palaczkot: először nagy üveghólyagot fujnak föl. Mikor ez meg van, a hólyagot fölvágják és a még puha üveget hengerek közt simára lapítják. De már olyan erős tüdejű ember nincs a ki akkora üveggolyót bírna fölfujni, a milyen kellene, hogy egy-egy nagy tükröt csinálhassanak belőle. A tükröt tehát nem is fujják, hanem formába öntik, mint a palacsintát a tepsire.

Mivel a megolvasztott nyers üveg olyan lágy, természetesen könnyű akár milyen formába sajtolni s ezért láthatunk szebbnél szebb alaku üveg edényeket, eszközöket stb. És könnyű az üveget meg is festeni, mert ha a folyékony forró anyagba belekeverik a festéket, az üveg kék, piros lesz, a minőt akarunk.

Az üveget már nagyon régóta ismerik az emberek. Már az ókorban, több ezer esztendővel ezelőtt, készítettek üveg edényeket az akkori mivel népek, az egypto-

mia,
ték ol
s az ü
csak i
Egy
római
a mi i
forint
sze ne
később
templ
ból s
ura h
kiszéd
rakta
mind
üvegg
csöbbs
szegén
palac
mind
ezelőt
tek ü
mikor
gyom

K

miak, rómaiak; de akkor még nem értették olyan jól az üvegekészítés mesterségét s az üveg roppant drága volt, úgy hogy csak igen gazdag emberek vehették meg. Egy történetirő följegyezte, hogy Neró római császár egy pár szép üvegtálcaért a mi mostani pénzünk szerint másfélezer forintot fizetett.

Mikor ilyen drága volt az üveg, persze nem igen használták ablakba s még később is sok száz esztendőn át csak a templomok és paloták ablaka volt üvegből s annyira féltették, hogy ha a palota ura hosszabb időre távozott, az üveget kiszedette az ablakokból és gondosan elrakta biztos helyre. Lassanként azonban mind jobban megtanulták az emberek az üvegekészítést, mindinkább többet és olcsóbbat készítettek, úgy hogy végre a szegényebb ember is vehetett üveg-ablakot, palaczkot, poharat, mai nap pedig már mindenki használhatja. Magyarországon ezelőtt körülbelől ötszáz esztendővel kezdtek üveglakot alkalmazni a házakon.

Hogy az üveget ki találta fel és mikor, azt nem tudhatni. Egy ősrégi hagyomány szerint több ezer esztendővel

ezelőtt a Földközi tengeren egyszer nagy vihar volt s egy hajót valami kopár partra vetett ki. A hajósok a parton ételök főzéséhez fogtak, de mert a föld csupa homok volt s nem találtak követ, melyre üstjüket tehetnék volna, hoztak tehát a hajóról néhány nagy darab sót s erre helyezték az üstöt. Mikor a főzéssel elkészültek, nagy esodálkozásukra a homokon átlátszó üveget találtak és így véletlenül föltalálták az üveg készítését.

Találós rímek.

K — Madarak kérelme. —
 ÜLÖNÖSEN tisztelt ember
 Immár itt van a .....
 Fészkünkben a rettegés nagy,
 Szörnyen félünk, megmar a ....

Helyzetünk bizony borzasztó,
 Főleg ha sűrűn hull a ..
 Leple borít erdőt, mezőt,
 Hégyet, völgyet és ház .....

Reménylem, hogy asztalodról
 Naponkint egy kis morzsa ....
 Gyűjtsed össze, vessed nekem
 Nyáron dallal meg .....

K É P R E J T V É N Y.

Találós mesék.

— A földrajzból. —

Melyik folyó az, melyet két betűvel
 lehet írni?

*

Melyik állam az, amelynek neve három
 szótagból s csak egy mássalhangzóból áll?

A „KIS LAP“ előfizetőihez!

Midőn a folyó esztendő s vele a „Kis Lap“ jelen kötete végének közeledtével, szokásom szerint néhány szót intézek kis olvasóim nagy közönségéhez, a jogosult öröm s büszkeség érzetével teszem ezt. A „Kis Lap“ pályafutásának egy némi tekintetben nevezetes pontjához ért: a jelen kötettel betöltötte **tizedik** esztendejét és a jövő esztendővel meginduló kötettel pályafutásának immár második évtizedébe lép. A **huszadik** kötet lesz már az, melyet az 1881-ki első fél-évben kis olvasóimnak nyujtok.

Nem volt még Magyarországon ifjusági közlöny, mely ily sikerrel büszkélkedhetett volna; s ha meglegédeással tekintek vissza az évek hosszú sorára, mely alatt a magyar gyermekvilág mind tömegesebben csoportosult a „Kis Lap“ köré, fokozza örömet annak tudata, hogy kis olvasóim jövőre bizonynyal még nagyobb számmal fognak Forgó bácsi zászlaja alá sorakozni.

Most, midőn a „Kis Lap“-nak tizenkilencz kötete ismeretes már a magyar gyermekvilág előtt, fölösleges volna hosszasan elmondanom, mit nyujt a „Kis Lap“ az ő kis olvasóinak. Kevés család van immár, melynél a „Kis Lap“ ne volna szívesen látott, jól ismert kedves házi barát. Annyi éven át szerzett tapasztalataim után már igen jól tudom, mi az, amit a „Kis Lap“ olvasói Forgó bácsitól várnak s azt hiszem, várakozásukat ezentul még jobban ki fogom elégíthetni, mint eddig.

A **huszadik** kötet, mely az új évvel követni fogja a most végéhez közeledő tizenkilenczediket, a „Kis Lap“ pályafutásának második évtizedét, azt hiszem, méltóan fogja megkezdeni, sőt igyekezni fogok, hogy föllümulja az eddigieket. Beosztása a régi marad, mert tíz évi tapasztalás tanuskodik ennek jósága mellett. Az új kötet közölni fog egy **hosszabb elbeszélést**, továbbá minden számban egy-egy **kisebb beszélyt, meséket, szindarabokat**, a művészi kivitelű képek mellé **ismeretterjesztő cikkeket** a különböző tudományok köréből; továbbá komoly és tréfás **költeményeket**, találós **kérdéseket, rejtvényeket**, stb. Minden szám bőven közöl rajzokat, melyeknek szépségéről az eddigi kötetek eléggé tanuskodnak s melyekre ezentul is teljes figyelmet fogok fordítani.

Hiszem, hogy a mily örömmel készítem elő én az új kötetet, ép oly örömmel gyűlnek majd hozzám kis olvasóim is mindnyájan, hogy jövőre is okulást, szórakozást meritse nek a „Kis Lap“-ból.

Tehát a viszontlátásig üdvözöl hivetek

Forgó bácsi.

Tisztelettel kérjük a „Kis Lap“ előfizetőit, sziveskedjenek megrendelésüket mielőbb megújítani, hogy a lap pontos szétküldése fennakadást ne szenvedjen.

A „Kis Lap“ előfizetési ára:

Egész évre . . . . . 5 frt 60 kr.

Félévre . . . . . 2 frt 80 kr.

Negyedévre . . . . . 1 frt 40 kr.

Az előfizetési pénzek (melyek elküldésére legcélszerűbb a postai utalványok használatát) a „Kis Lap“ kiadóhivatalához, Budapest, Ferencziek tere, 3 sz. Athenaeum-épület, intézendők.

A „KIS LAP“ kiadóhivatala.